

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 96/2019-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku v konaní o ústavnej sťažnosti [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpených advokátom JUDr. Milošom Kaščákom, advokátska kancelária, Kalinčiakova 10, Vranov nad Topľou, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 3220/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ ZNAČENIE] a [REDAKČNÝ ZNAČENIE] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 3220/2008 porušené bolo.

2. [REDAKČNÝ ZNAČENIE] a [REDAKČNÝ ZNAČENIE] priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume po 250 € (slovom dvestopäťdesiat eur), ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 365,88 € (slovom tristošesťdesiatpäť eur a osemdesiatosem centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Miloša Kaščáka, Kalinčiakova 10, Vranov nad Topľou, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 96/2019-7 z 20. marca 2019 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľa“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 3220/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia boli povinní v exekučnom konaní sp. zn. 2 Er 3220/2008 oprávneného ČSOB Factoring, a. s. Sťažovatelia uviedli, že oprávnený v napadnutom konaní 29. júna 2016 podal v zmysle § 57 ods. 1 písm. h) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) návrh na zastavenie exekúcie. Napriek skutočnosti, že sťažovatelia písomným podaním z 18. februára 2018 adresovaným okresnému súdu požiadali o vydanie uznesenia o zastavení konania, okresný súd na dané podanie nijakým spôsobom nereagoval a ostal vo veci naďalej nečinným. Následne sa sťažovatelia domáhali nápravy listom z 10. apríla 2018, v ktorom žiadali predsedu okresného súdu, aby boli odstránené prietahy v napadnutom konaní. Na uvedené

podanie sťažovateľov reagoval predseda okresného súdu 3. mája 2018 s oznámením, že okresný súd vyzval oprávneného k vyjadreniu sa a po jeho doručení bude vo veci obratom rozhodnuté. Do dnešného dňa, teda aj po viac ako 2 rokoch a 6 mesiacoch od podania návrhu na zastavenie exekúcie okresný súd vo veci nerozhodol.

3. Na základe už uvedených skutočností sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní na okresnom súde pod sp. zn. 2 Er 3220/2008 porušené bolo a prikáže okresnému súde v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov. Súčasne sa sťažovatelia domáhajú priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 500 € a úhrady trov konania.

4. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie a výzvou ústavného súdu sa okresný súd vo veci vyjadril podaním sp. zn. I SprO 524/2019 z 25. apríla 2019. Z hľadiska vecnej stránky ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu poukázal na uznesenie okresného súdu sp. zn. 2 Er 3220/2008 zo 16. apríla 2019, ktorým okresný súd exekúciu zastavil a súdnemu exekútorovi náhradu trov nepriznal. Ďalej vo vyjadrení uvádza, že „... je zřejmé, že súdny exekútor predložil návrh oprávneného na zastavenie exekúcie súdu dňa 22.07.2016. Je pravdou, že súd vo veci začal konať až v apríli 2018 po urgencii oprávneného. Nečinnosť súdu bola spôsobená personálnou poddimenzovanosťou Okresného súdu Prešov...“.

Predseda okresného súdu zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho prejednávania ústavnej sťažnosti.

5. K vyjadreniu okresného súdu sťažovatelia stanovisko nezaujali. Podaním z 20. mája 2019, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 23. mája 2019, vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde, upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. V súlade s čl. II bodom 3. písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla do 31. decembra 2019 pri predkladaní veci do senátu Janou Baricovou (sudkyňa spravodajkyňa) pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Miroslav Duriš a Mojmir Mamojka. Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v rovnakom zložení ako o jej prijatí na ďalšie konanie tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti a obsahu súdneho spisu ústavný súd zistil tieto podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania:

- 28. októbra 2008 bol okresnému súdu doručený návrh oprávneného na vykonanie exekúcie spolu so žiadosťou o vydanie poverenia súdnemu exekútorovi (JUDr. Alena Szalayová, súdny exekútor, Jilemnického 1, Levice, pozn.),

- 22. júla 2016 súdny exekútor predložil okresnému súdu návrh oprávneného na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. h) Exekučného poriadku,

- 23. februára 2018 bola okresnému súdu doručená žiadosť povinných, aby okresný súd vydal uznesenie, ktorým exekúciu v zmysle predloženého návrhu zastaví,

- 10. apríla 2018 bola predsedovi okresného súdu doručená žiadosť povinných o odstránenie prietáhov v napadnutom konaní,

- 11. apríla 2018 okresný súd vyzval oprávneného na vyjadrenie, či podaný návrh na zastavenie exekúcie smeruje voči obom povinným alebo len voči povinnému v 2. rade,

- 16. apríla 2019 okresný súd vydal uznesenie sp. zn. 2 Er 3220/2008, ktorým konanie o vymoženie sumy 1 051,82 € zastavil a súdnemu exekútorovi náhradu trov exekúcie nepriznal.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovatelia sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Súdne konanie treba viesť rýchlo, účelne a bez prieťahov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní (teda aj vo vykonávacom – exekučnom), ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza

zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Exekučný poriadok je vo všeobecnosti procesnou normou (hoci obsahuje aj niektoré hmotnoprávne ustanovenia), ktorá je vo vzťahu k Civilnému sporovému poriadku *lex specialis* a z toho vyplýva, že od 1. júla 2016 je potrebné aj v exekučných konaniach začatých pred týmto dňom primerane použiť ustanovenia Civilného sporového poriadku (§ 2 CSP, § 200 Exekučného poriadku).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

16. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania bolo rozhodnutie o zastavení exekúcie na návrh oprávneného, a teda ho nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité.

17. V konaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na priet'ahoch konania podieľa osoba, ktorá podala sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V prípade sťažovateľov ústavný súd nevzhladol žiadnu okolnosť v ich správaní, ktorou by ovplyvnili dĺžku napadnutého konania, a teda nemožno im pričítať podiel na stave, v akom sa vec nachádzala v čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu. Naopak aktivitu sťažovateľov premietnutú do podania žiadosti o vydanie uznesenia o zastavení exekúcie (podanie z 18. februára 2018, pozn.) a žiadosti o odstránenie priet'ahov v napadnutom konaní (podanie z 10. apríla 2018) je možné považovať za skutočnosti, ktoré pozitívnym spôsobom prispeli k odstráneniu nečinnosti okresného súdu.

18. Ústavný súd pri hodnotení samotného postupu okresného súdu v napadnutom konaní musí konštatovať, že po doručení návrhu oprávneného z 29. júna 2016 na zastavenie exekúcie v zmysle § 57 ods. 1 písm. h) Exekučného poriadku bol tento bez akéhokoľvek relevantného dôvodu absolútne nečinný (návrh oprávneného na zastavenie exekúcie bol doručený okresnému súdu 22. júla 2016, pozn.). Prvý úkon okresného súdu v napadnutom konaní je možné evidovať po podaní žiadosti z 18. februára 2018, ktorou právny zástupca povinných požiadal okresný súd, aby vo veci vydal uznesenie o zastavení exekúcie v zmysle podaného návrhu, teda po takmer 2 rokoch od podania návrhu oprávneným. Následne okresný súd 11. apríla 2018 vyzval oprávneného na vyjadrenie, či jeho návrh na zastavenie exekúcie smeruje voči obom povinným. Od daného procesného úkonu okresného súdu možno konštatovať jeho opätovnú nečinnosť v trvaní takmer 1 roka (uznesenie sp. zn. 2 Er 3220/2008, ktorým súd exekúciu zastavil a náhradu trov exekúcie nepriznal, bolo vydané 16. apríla 2019, pozn.).

19. Pokiaľ predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 SprO/524/2019 z 25. apríla 2019 uviedol, že „... *nečinnosť súdu bola spôsobená personálnou poddimenzovanosťou Okresného súdu Prešov...*“, ústavný súd upriamuje pozornosť na svoju ustálenú judikatúru, keď v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prieťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálnu kapacitu príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto

právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení okresného súdu (I. ÚS 6/06).

20. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k názoru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 2 Er 3220/2008 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

22. Hoci ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu porušené, vo výroku tohto nálezu už neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, pretože v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti bolo napadnuté konanie skončené vydaním rozhodnutia o zastavení exekúcie uznesením sp. zn. 2 Er 3220/2008 zo 16. apríla 2019, ktoré doručuje účastníkom konania, čím okresný súd v rámci svojich dispozícií vykonal všetky kroky na dosiahnutie právnej istoty sťažovateľov.

IV.

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

24. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

25. Sťažovatelia sa domáhajú priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 500 €, a to z dôvodu, že „... k porušovaniu ich práv dochádza od roku 2016 až ku dnešnému dňu. Porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sťažovatelia považujú za značnú ujmu na ich právach na súdnu a inú právnu ochranu garantovaných Ústavou Slovenskej republiky.“.

26. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, avšak suma požadovaná sťažovateľmi nie je primeraná okolnostiam prípadu. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

27. S prihliadnutím na dĺžku nečinnosti pri rozhodovaní okresného súdu o návrhu na zastavenie exekúcie, berúc do úvahy samotnú povahu veci vrátane procesného postavenia sťažovateľov ako povinných, ktorí, ak by si riadne a včas splnili svoj záväzok voči oprávnenému, nemuselo by k exekúcii vôbec dôjsť. Ústavný súd zohľadnil aj skutočnosť, že v čase jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti už bola exekúcia zastavená z dôvodu, že majetok povinných nepostačuje ani na úhradu trov exekúcie, a okresný súd doručoval uznesenie o jej zastavení. Z týchto dôvodov ústavný súd považoval za primerané finančné zadosťučinenie priznanie sumy 250 € každému zo sťažovateľov.

V.

28. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2018, ktorá bola 980 €.

30. Ústavný súd priznal náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2019, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2019 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 163,33 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušalom 9,80 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 173,13 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2019, t. j. za dva úkony predstavujú trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom celkovú sumu 365,88 €.

31. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokáta sťažovateľov JUDr. Miloša Kaščáka v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2019